

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Δρακομαθιουλάκης Δημ. Μιχαήλ, Γιαχνάκης Εμμανουήλ, Δρ.
Τμήμα Νοσηλευτικής, Σ.Ε.Υ.Π, Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εμπειρική διαπίστωση από τους συγγραφείς ότι η διεθνής και η Ελληνική Βιβλιογραφία για την χρήση της Πληροφορικής στην Ακαδημαϊκή Νοσηλευτική Εκπαίδευση είναι ελάχιστη οδήγησε στην εκπόνηση σχετικής Πτυχιακής Ερευνητικής Εργασίας στο Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης, σκοπός της οποίας ήταν η περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης στην Ελλάδα σε δεδομένη χρονική περίοδο (έρευνα επιπέδου 1). Τον πληθυσμό της έρευνας αποτελούσαν Καθηγητές, Φοιτητές και Προσωπικό Βιβλιοθήκης Τμημάτων Νοσηλευτικής Ελληνικών Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, χρησιμοποιήθηκε αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο του οποίου η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας (συνοχής) των ερωτήσεων ελέγχθηκε με τον στατιστικό δείκτη Cronbach α και πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική μέτρηση με τυχαίο δείγμα. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται για πρώτη φορά εκτός Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης εκείνη η έρευνα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Πληροφορική Υγείας, Νοσηλευτική Πληροφορική, Νοσηλευτική Εκπαίδευση

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τόσο η Ελληνική όσο και η διεθνής Νοσηλευτική βιβλιογραφία έχουν ελάχιστες μετρήσεις σχετικώς με την χρήση της Πληροφορικής και συγκεκριμένων υπολογιστικών εργαλείων κατά την Νοσηλευτική Εκπαίδευση.

Και οι όποιες όμως μελέτες υπάρχουν, στρέφονται κυρίως στην συνεχιζόμενη Εκπαίδευση ή στην Εκπαίδευση που παρέχεται σε εργαζόμενους πλέον Νοσηλευτές από τα Νοσηλευτικά Ιδρύματα στα οποία ασκούν το λειτούργημά τους (βλ. π.χ. Staggers et al., 2000 , Atack & Rankin, 2002 , Χατζηδιάκος και συν., 2002) και όχι στο τι γίνεται στην Ακαδημαϊκή Νοσηλευτική Εκπαίδευση, τον χώρο δηλαδή όπου τίθενται οι εκπαιδευτικές βάσεις των αυριανών Νοσηλευτριών και Νοσηλευτών (βλ. π.χ. Kenny, 2002 , Ajuwon, 2003).

Στο σημείο αυτό θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει πως ίσως μια τέτοια ερευνητική προσπάθεια να μην έχει ιδιαίτερο νόημα, μιας και είναι γενικώς αποδεκτό πως η Πληροφορική έχει μπει για τα καλά τόσο στην ζωή μας, γενικότερα, όσο και στην Εκπαίδευση, ειδικότερα, και πως όταν αναφερόμαστε σε Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση είναι σχεδόν αυτονόητο ότι αναφερόμαστε στο προπύργιο της ποιότητας, από άποψη παρεχομένων εκπαιδευτικών δυνατοτήτων για ανάπτυξη ικανοτήτων (γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων συμπεριφοράς).

Η παραπάνω θέση ίσως να ισχύει σε χώρες όπου η χρήση της Πληροφορικής και γενικώς των Νέων Τεχνολογιών είναι πιο διαδεδομένη και η διείσδυση του Διαδικτύου και των Ευρυζωνικών Υπηρεσιών μεγαλύτερη, όμως μάλλον δεν αντέχει σε σοβαρή βάσανο όταν αναφερόμαστε στην Ελλάδα, όπου είναι γνωστό πως αυτή η τεχνολογική παράδοση δεν υπάρχει και που είναι άραγε πιθανή η αντανάκλαση αυτής της έλλειψης και στην Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση.

Οι παραπάνω εμπειρικές διαπιστώσεις οδήγησαν στην υλοποίηση από τους συγγραφείς ενός αυτοχρηματοδοτούμενου ερευνητικού σχεδίου, το οποίο ξεκίνησε το ακαδημαϊκό έτος 2003–2004 και έληξε τον Ιανουάριο του 2007 με εκπόνηση Ερευνητικής Πτυχιακής Εργασίας στο Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης.

Πριν την κυρίως παρουσίαση της έρευνας είναι απαραίτητο να διευκρινισθεί η χρήση των όρων Εκπαίδευση και Ακαδημαϊκή στην παρούσα εργασία.

Όσον αφορά στον όρο **Εκπαίδευση**, είναι γνωστό ότι στην Ελληνική, αναλόγως του ευρύτερου συγκειμένου (context), μπορεί να σημαίνει είτε ό,τι ο Αγγλικός όρος Education (ο οποίος αποδίδεται στην Ελληνική και ως Παιδεία, Αγωγή, Διαπαιδαγώγηση, Μόρφωση), είτε ό,τι ο Αγγλικός όρος Training (ο οποίος αποδίδεται στην Ελληνική και ως Κατάρτιση ή Επιμόρφωση).

Ο όρος Education έχει ευρύτερο εννοιολογικό περιεχόμενο από τον όρο Training, ο οποίος πρέπει μάλλον να ταυτίζεται με μία διαδικασία απόκτησης συγκεκριμένων ικανοτήτων, και έχει ορισθεί ως «υπό την ευρεία έννοια, μία δια βίου διαδικασία που επιτρέπει την σφαιρική και συνεχή ανάπτυξη

των ικανοτήτων ενός προσώπου, τόσο ως άτομο όσο και ως μέλος της κοινωνίας. Αντιθέτως προς την κρατούσα άποψη, εκτείνεται αρκετά πέρα από την επίσημη εκπαίδευση (δηλαδή το σχολείο), τόσο ως προς το πεδίο όσο και ως προς την διάρκεια δράσης. Στόχος της είναι η συμβολή στην πλήρη ανάπτυξη ενός αυτόνομου, αλληλέγγυου, υπεύθυνου και με αρχές προσώπου» (OMMS, 1998: 2).

Μάλιστα η UNESCO (Delors, 1996) διακρίνει τρεις διαφορετικούς τύπους ή μορφές Education: Formal (Επίσημη ή Τυπική), Informal (Ανεπίσημη ή Άτυπη), Non Formal (Μη Επίσημη ή Μη Τυπική ή Εξωσχολική), με την πρώτη να ταυτίζεται με το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα.

Στην παρούσα εργασία η χρήση του όρου Εκπαίδευση γίνεται ενιαία και ανεξαρτήτως του αν αναφερόμαστε σε Education ή Training. Αυτό διότι, πρώτον, γίνεται αναφορά κυρίως σε διαδικασίες οι οποίες λαμβάνουν χώρα στα πλαίσια του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, στα πλαίσια της Formal Education, δεύτερον, διότι στην διεθνή βιβλιογραφία που αφορά στην Πληροφορική της Υγείας ή ειδικότερα στην Πληροφορική της Νοσηλευτικής οι αναφορές σε Nursing Education δεν γίνονται με την ευρεία έννοια του όρου, αλλά αφορούν είτε στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα είτε σε μάλλον συγκεκριμένες διαδικασίες απόκτησης ικανοτήτων και τρίτον διότι στην Ελληνική Νοσηλευτική βιβλιογραφία συνήθως χρησιμοποιείται ο όρος Εκπαίδευση για να περιγραφούν οι διαδικασίες μέσω της οποίας οι φοιτητές Νοσηλευτικής ή οι πτυχιούχοι Νοσηλευτές αποκτούν και εξελίσσουν γνώσεις (knowledge), δεξιότητες (skills) και στάσεις συμπεριφοράς (attitudes) τέτοιες ώστε να αναπτύξουν τις ικανότητές τους (competencies) ως Νοσηλευτές.

Τέλος, η χρήση του όρου **Ακαδημαϊκή** στην παρούσα εργασία γίνεται ειδικώς και περιοριστικώς, αφού αφορά αποκλειστικώς στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση που παρέχουν τα Τμήματα Νοσηλευτικής των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης (Πανεπιστήμια και Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα–Α.Τ.Ε.Ι.) της Ελλάδας.

2. ΣΚΟΠΟΣ

Η παρούσα έρευνα επιπέδου 1 (Σαχίνη–Καρδάση, 2003: 45–46, 79) έχει κύριο σκοπό να περιγράψει την υπάρχουσα κατάσταση στα Τμήματα Νοσηλευτικής των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης (Πανεπιστήμια, Α.Τ.Ε.Ι.) στην Ελλάδα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2003–2004.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Τον πληθυσμό της έρευνας αποτελούν τρεις μεγάλες ομάδες, δηλαδή Καθηγητές Τμημάτων Νοσηλευτικής της Ανώτατης Εκπαίδευσης, Φοιτητές των ίδιων Τμημάτων καθώς και Προσωπικό Βιβλιοθηκών των αντίστοιχων Τμημάτων και Σχολών.

Για την διεξαγωγή της έρευνας χρησιμοποιήθηκε αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο, δομημένο σε τέσσερα μέρη, η χρήση του οποίου έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο του Τμήματος Νοσηλευτικής του Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης κατά την υποβολή της αιτήσεως για ανάθεση Ερευνητικής Πτυχιακής Εργασίας.

Το πρώτο μέρος απευθύνεται σε όλο τον πληθυσμό της έρευνας και περιέχει δημογραφικές μεταβλητές καθώς και μεταβλητές που αναφέρονται στις πληροφοριακές γνώσεις που διαθέτουν.

Τα υπόλοιπα τρία μέρη απευθύνονται αντιστοίχως στους Καθηγητές, στους Φοιτητές και στο Προσωπικό Βιβλιοθηκών και περιέχουν μεταβλητές μετρηθείσες ανά ομάδα.

Λόγω της περιγραφικής φύσης αλλά και του σκοπού της έρευνας το ερωτηματολόγιο προσπαθεί να μετρήσει μεταβλητές που αφορούν σε ποιοτικά χαρακτηριστικά κυρίως.

Σε πολλές περιπτώσεις (π.χ. στις ερωτήσεις που αφορούν συγκεκριμένες γνώσεις) τα χαρακτηριστικά είναι διχοτόμα (dichotomous) κι ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει με ναι ή όχι. Κάποιες άλλες φορές (π.χ. στην ερώτηση που αφορά στο επίπεδο εκπαίδευσης) οι μεταβλητές είναι ιεραρχικές (ordinal) ή ονομαστικές (π.χ. στην ερώτηση που αφορά το Εκπαιδευτικό Ίδρυμα) κι οι ερωτώμενοι έχουν περισσότερες επιλογές (Μαρκάκης, 1995: 3–6).

Η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας (συνοχής) των ερωτήσεων ελέγχθηκε με τον στατιστικό δείκτη Cronbach α και βρέθηκε να είναι $\alpha=0,63$ για το Μέρος Α' (Γενικές Ερωτήσεις), $\alpha=0,68$ για το Μέρος Β' (Καθηγητές), $\alpha=0,60$ για το Μέρος Γ' (Φοιτητές) και $\alpha=0,65$ για το Μέρος Δ'

(Προσωπικό Βιβλιοθήκης). Παρόλο που οι τιμές είναι μικρότερες του $\alpha=0,70$ (που είναι συνήθως το αποδεκτό επίπεδο) τις κάναμε δεκτές, δεδομένου ότι το ερωτηματολόγιο είναι αυτοσχέδιο (Cronbach, 1951).

Ακολουθήθηκε δειγματοληπτική μέτρηση με τυχαίο δείγμα, η οποία προκρίνεται από την υπάρχουσα βιβλιογραφία ως η καλύτερη δυνατή για παρόμοιες έρευνες (Μαρκάκης, 1995: 2).

Η διανομή του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε στο Τμήμα Νοσηλευτικής του Εθνικού και Πανεπιστημιακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κατόπιν προφορικής άδειας του τότε Προέδρου του και στα Τμήματα Νοσηλευτικής Α΄ Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας, Α.Τ.Ε.Ι. Ηλείου (Ιωάννινα), Αλεξάνδρειου Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης (Ηράκλειο), Α.Τ.Ε.Ι. Λαμίας, Α.Τ.Ε.Ι. Λάρισας και Α.Τ.Ε.Ι Πάτρας, κατόπιν προφορικών αδειών των τότε Προϊσταμένων των.

Η διανομή και συλλογή των ερωτηματολογίων έγινε με κατά τόπους επισκέψεις, οπότε ελήφθησαν και οι προαναφερθείσες άδειες. Ο κύριος όγκος στοιχείων συλλέχθηκε την περίοδο από Δεκέμβριο 2003 μέχρι και Ιούνιο 2004.

Η εισαγωγή των δεδομένων σε βάση (data entering) πραγματοποιήθηκε την περίοδο από Σεπτέμβριο 2004 έως Σεπτέμβριο 2006, ενώ η επεξεργασία των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με την χρήση του λογισμικού Statistic Package for Social Sciences (S.P.S.S.), έκδοση 13.0 για Windows από τον Σεπτέμβριο 2006 έως και τον Ιανουάριο 2007.

Καθ' όλη την διάρκεια υλοποίησης της έρευνας ακολουθήθηκαν όλοι οι γενικοί και ειδικοί κανόνες περί έρευνας και εκπόνησης Πτυχιακών Εργασιών που προβλέπονταν από τον τότε κανονισμό σπουδών του Τμήματος Νοσηλευτικής Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης καθώς και όλοι οι ειδικοί όροι που έθεσε το Συμβούλιο Τμήματος.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ

4.1. Δημογραφικά Στοιχεία

Στην έρευνα συμμετείχαν τετρακόσια σαράντα τρία ($n=443$) πρόσωπα, εκ των οποίων 37 (ποσοστό 8,4%) Καθηγητές, 391 (ποσοστό 88,3%) Φοιτητές και 15 (ποσοστό 3,4%) Υπάλληλοι Βιβλιοθήκης. Όπως είναι μάλλον αναμενόμενο για τον χώρο της Νοσηλευτικής, περισσότερες είναι οι γυναίκες, οι οποίες ανέρχονται στον αριθμό των 351 (ποσοστό 79,8%) και λιγότεροι οι άνδρες, οι οποίοι είναι 89 (ποσοστό 20,2%).

Οι Καθηγητές που απήντησαν σχετικά ($n=34$) έχουν μια μέση ηλικία περίπου 40 ετών, οι απαντήσαντες Φοιτητές ($n=369$) έχουν μέση ηλικία μεταξύ 21 και 22 ετών, ενώ οι Υπάλληλοι Βιβλιοθήκης ($n=15$) έχουν μέση ηλικία περίπου 30 ετών.

Εκ των Καθηγητών ($n=36$) το ένα τρίτο (1/3) περίπου διδάσκουν στο Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης κι ακολουθούν οι Καθηγητές του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Α.Τ.Ε.Ι. Λάρισας, που διαμορφώνουν από κοινού το δεύτερο ένα τρίτο (1/3), ενώ το τελευταίο ένα τρίτο (1/3) συναποτελούν οι Καθηγητές όλων των υπολοίπων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Διάγραμμα 1).

Επιπλέον, υπάρχει ισοκατανομή Καθηγητών ($n=35$) ανάμεσα στους μόνιμους (Καθηγητής, Αναπληρωτής, Επίκουρος, Λέκτορας, Εφαρμογών) και τους μη μόνιμους (Επιστημονικός, Εργαστηριακός, Κλινικός Συνεργάτης, Άλλο), με τους δεύτερους να έχουν ένα ελαφρό προβάδισμα (ποσοστό 54,3%).

Από δε τους μόνιμους Καθηγητές, μεγαλύτερη είναι η συμμετοχή από Λέκτορες, Καθηγητές Εφαρμογών και Επίκουρους Καθηγητές (13 στους 15), ενώ αντιστοίχως στους μη μόνιμους υπερτερούν κατά πολύ οι Εργαστηριακοί και Κλινικοί Συνεργάτες (16 στους 19).

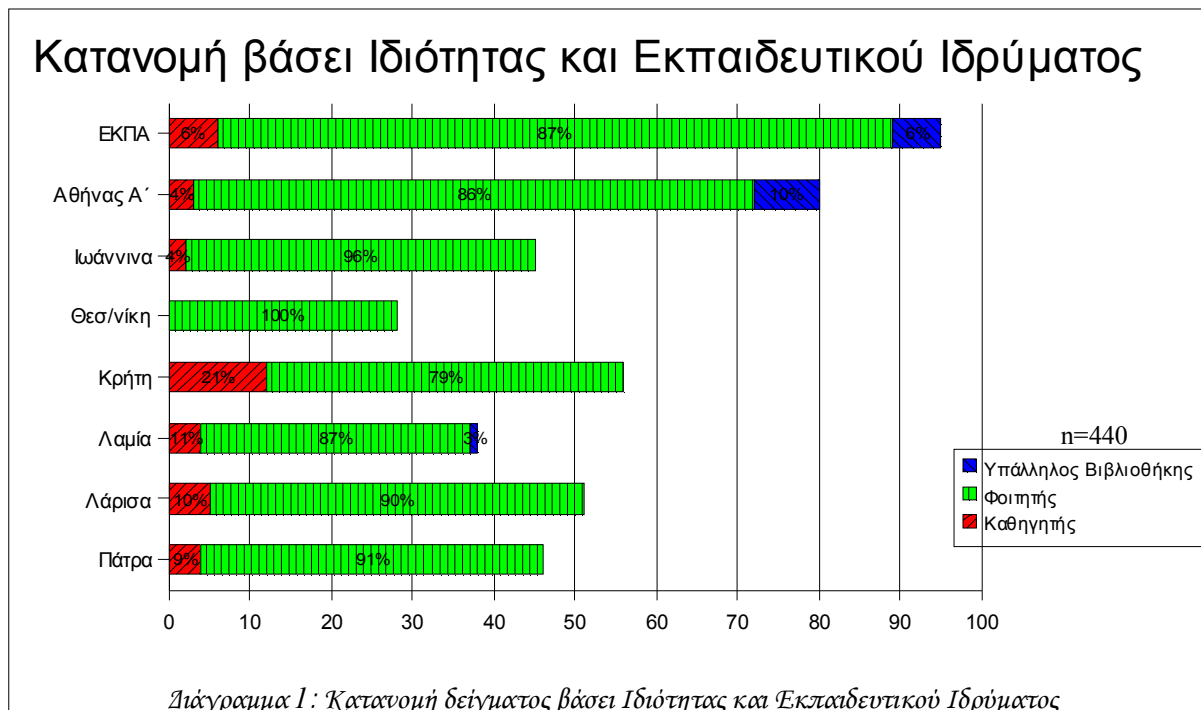
Ως προς την Ειδικότητα ($n=35$), οι Νοσηλευτές αποτελούν το 80% των απαντησάντων Καθηγητών, ενώ μαζί με τους Γιατρούς και τους Ψυχολόγους διαμορφώνουν το 95% περίπου των συμμετεχόντων Καθηγητών.

Στους Φοιτητές τώρα ($n=389$), η μεγαλύτερη συμμετοχή είναι από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, αφού διαμορφώνουν το ένα πέμπτο (1/5) περίπου των Φοιτητών, ακολουθούν οι Φοιτητές του Α΄ Τμήματος ΑΤΕΙ Αθήνας, που είναι λίγο λιγότεροι από το ένα πέμπτο (1/5), ενώ το ένα τρίτο (1/3) των Φοιτητών προέρχονται από κοινού από τα ΑΤΕΙ Λάρισας, Κρήτης και Πάτρας, αφού καθένα συμμετέχει με ποσοστό περίπου 11% (Διάγραμμα 1).

Το μεγάλο προβάδισμα των δύο Ιδρυμάτων της Ελληνικής πρωτεύουσας ως προς τον αριθμό των συμμετεχόντων Φοιτητών πιθανώς να εξηγείται απ' το γεγονός ότι έχουν γενικώς μεγαλύτερο αριθμό Φοιτητών από τα επαρχιακά Ιδρύματα, όμως αυτό δεν μπορεί να ελεγχθεί. Το Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών, πάντως, είναι αυτό που έχει και τους Μεταπτυχιακούς Φοιτητές, οι οποίοι αποτελούν το 6% περίπου των Φοιτητών που απάντησαν σχετικά (n=389).

Όσο αφορά το έτος φοίτησης των Προπτυχιακών Φοιτητών (n=336), αυτοί των δύο πρώτων ετών (εξάμηνα Α' έως και Δ') είναι περισσότεροι απ' αυτούς των δύο τελευταίων ετών (εξάμηνα Ε' έως και επί Πτυχίω), καθώς διαμορφώνουν το 63,4% έναντι 36,6%.

Προχωρώντας στο Προσωπικό Βιβλιοθήκης (n=15), το σύνολο σχεδόν των συμμετεχόντων είναι από τα δύο Ιδρύματα της Αθήνας, ενώ η συμμετοχή από την επαρχία μπορεί να χαρακτηριστεί μηδενική (Διάγραμμα 1). Επιπλέον, όλοι σχεδόν οι Υπάλληλοι Βιβλιοθήκης είναι Βιβλιοθηκονόμοι.

4.2. Στοιχεία σχετικά με τις γνώσεις Πληροφορικής του δείγματος

Μια πρώτη προσέγγιση των δεδομένων δείχνει πως τα στοιχεία είναι αρκετά ενθαρρυντικά, αφού πάνω από το 80% των Φοιτητών (για n=388), το 90% των Καθηγητών (για n=36) και το σύνολο του Προσωπικού Βιβλιοθήκης (n=15) δηλώνουν πως έχουν κάποιες γνώσεις Πληροφορικής.

Όσο αφορά σε συγκεκριμένες γνώσεις, στους Καθηγητές (n=31) πρώτη θέση έχει η βασική χρήση Η/Υ, η οποία συμπεριλαμβάνει και την επεξεργασία κειμένου (ποσοστό 74,2%) και ακολουθεί η βασική χρήση του Διαδικτύου (ποσοστό 64,5%).

Προβληματισμό, όμως, πρέπει να δημιουργήσει το ότι το 71% των Καθηγητών δηλώνει πως δεν γνωρίζει να δημιουργεί ηλεκτρονικές παρουσιάσεις και το 55% περίπου πως να χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ενώ ελλειπέστατες είναι οι γνώσεις σχετικά με την κατασκευή και χρήση βάσεων δεδομένων (από 77,4% έως 93,5%) και την χρήση στατιστικών πακέτων (ποσοστό 93,5%).

Συνεχίζοντας με τους Φοιτητές (n=347), την πρώτη θέση έχει κι εδώ η βασική χρήση Η/Υ (ποσοστό 76,9%) και την δεύτερη η βασική χρήση του Διαδικτύου (ποσοστό 60,5%), αλλά στις περισσότερες υπηρεσίες που έχουν να κάνουν με το Διαδίκτυο (e-Mail, Messengers) το ποσοστό είναι κάτω του 50% και κάθε φορά κάτω από το αντίστοιχο των Καθηγητών.

Το ενθαρρυντικό στοιχείο, όμως, είναι πως οι Φοιτητές, έστω και σε χαμηλά ποσοστά, απαντούν πως έχουν κάποιες γνώσεις σε τομείς που οι Καθηγητές δηλώνουν στο σύνολό τους πως δεν έχουν, όπως π.χ. στην κατασκευή πολυμεσικών εφαρμογών.

Την πρώτη θέση έχουν και στο Προσωπικό Βιβλιοθήκης (n=14) η βασική χρήση Η/Υ και η βασική χρήση Διαδικτύου (ποσοστό 78,6% έκαστη) κι ακολουθεί η χρήση προγραμμάτων επεξεργασίας λογιστικών φύλλων (ποσοστό 57,1%) και η χρήση e-mail, η οποία είναι ισοκατανομημένη με ποσοστό 50% – 50%.

Απ' την άλλη, δυσάρεστη έκπληξη προκαλεί το γεγονός ότι μόνο το 7% περίπου γνωρίζει να χρησιμοποιεί Βιβλιογραφικές Βάσεις Δεδομένων, δεδομένου ότι το σύνολο σχεδόν του Προσωπικού είναι Βιβλιοθηκονόμοι.

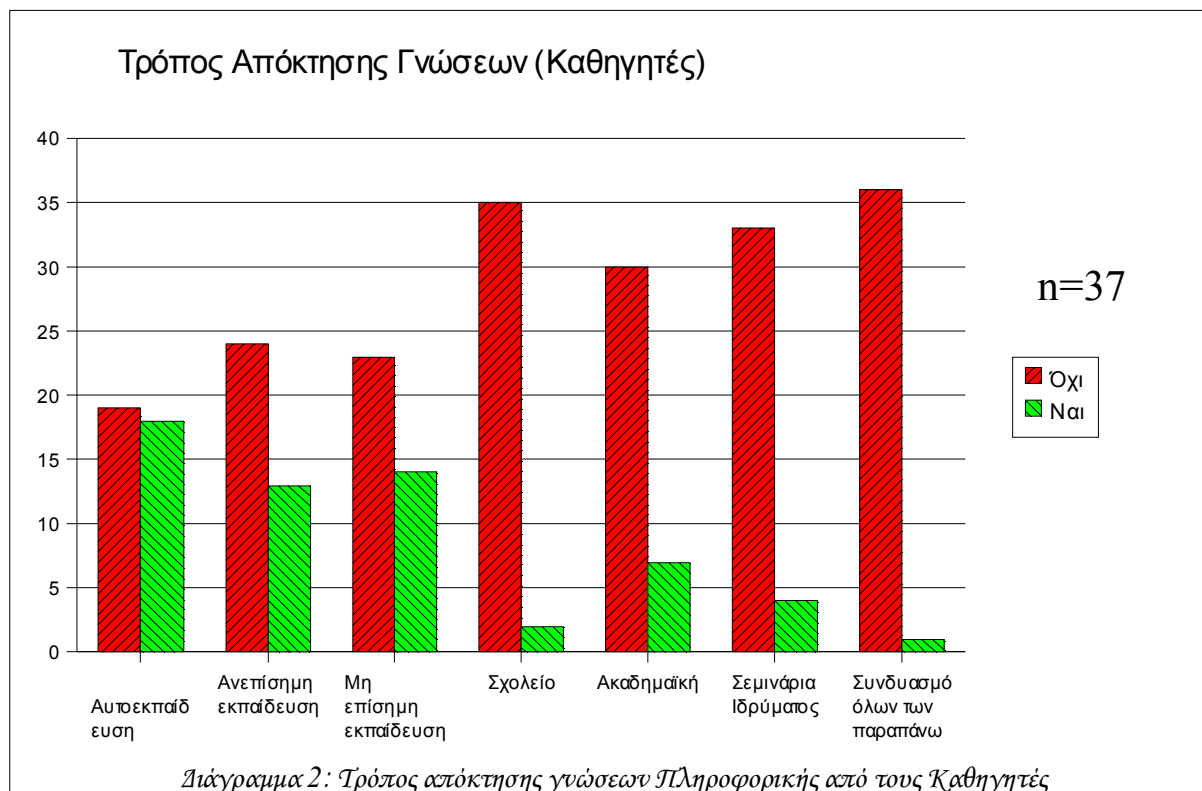
Διερευνώντας τον τρόπο κτήσης αυτών των γνώσεων, η αυτοεκπαίδευση στους Καθηγητές (n=37) έχει την πρώτη θέση (ποσοστό 48,6%) και στους Φοιτητές (n=391) την δεύτερη (ποσοστό 35,8%), στους οποίους την πρώτη θέση έχει η ανεπίσημη (άτυπη) εκπαίδευση (ποσοστό 38,1%), η οποία έχει και την τρίτη θέση (ποσοστό 35,1%) στους Καθηγητές (Διαγράμματα 2 και 3).

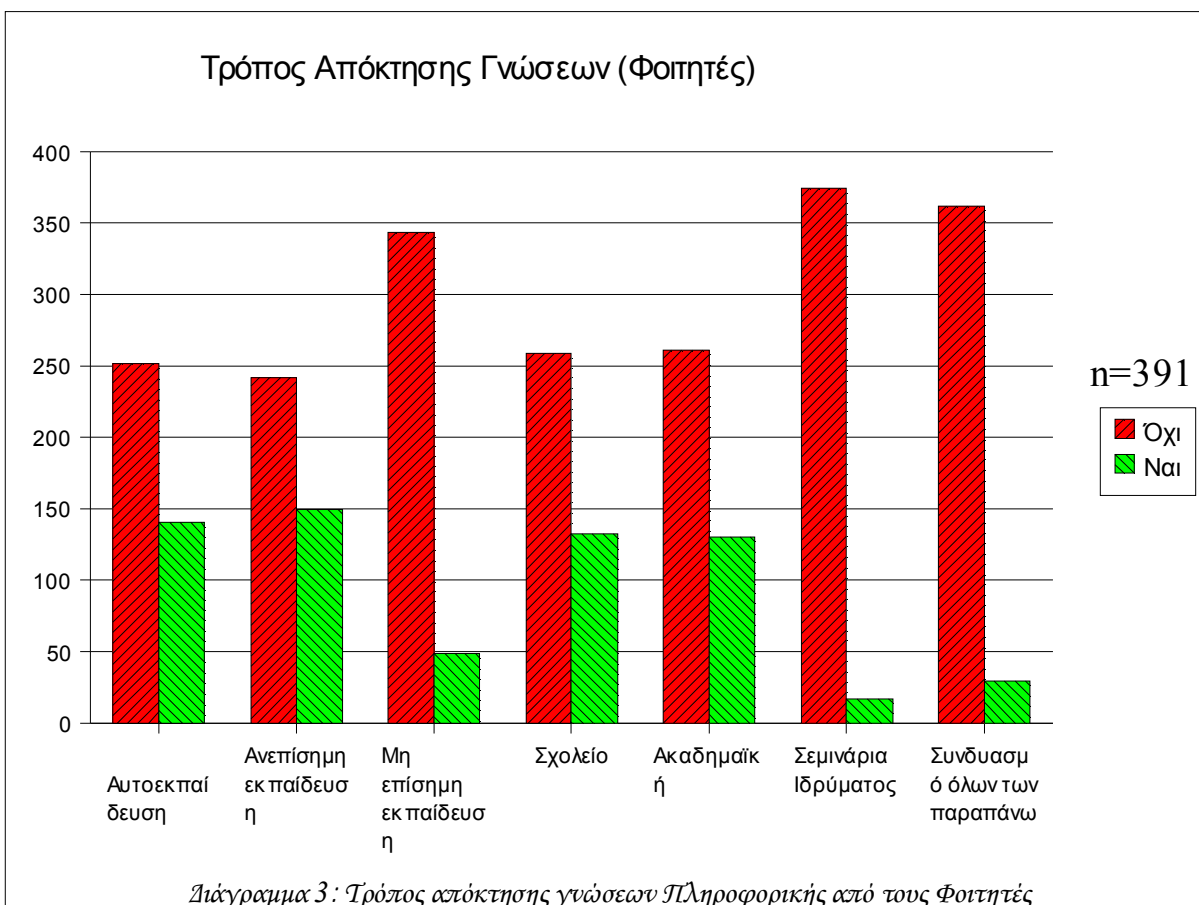
Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως το 1/3 περίπου των Φοιτητών δηλώνει πως έχει λάβει γνώσεις στο σχολείο και επίσης το 1/3 κατά την Ακαδημαϊκή του εκπαίδευση (Διάγραμμα 3), ενώ γνώσεις κατά την Ακαδημαϊκή του εκπαίδευση έχει λάβει και πάνω από το μισό Προσωπικό Βιβλιοθήκης (n=15).

Τέλος, τα σεμινάρια ιδιωτικών φορέων έχουν μεγάλη διείσδυση στους Καθηγητές (δεύτερη θέση, ποσοστό 37,8%) (Διάγραμμα 2) και στο Προσωπικό Βιβλιοθήκης, όπου συναγωνίζονται με τα σεμινάρια του οικείου επαγγελματικού φορέα (περίπου το 1/3 κάθε φορά).

Σχετικά με το εάν διατίθενται να αποκτήσουν γνώσεις που δεν διαθέτουν, οι απαντήσεις των Φοιτητών (n=235) έχουν μεγάλο ενδιαφέρον αφού πάνω από το 91% δηλώνει θετικά και μάλιστα χωρίς να απαιτεί αυτό να είναι δωρεάν, γεγονός που δείχνει την μεγάλη δίψα για μάθηση στον συγκεκριμένο τομέα.

Εξάλλου, παραπάνω από το 1/2 των Καθηγητών (για n=11) δηλώνουν πως επιθυμούν να αποκτήσουν γνώσεις, αλλά εφόσον αυτές τους παρασχεθούν δωρεάν ή με χαμηλό κόστος, ενώ το 1/4 περίπου πως δεν μπορεί, λόγω έλλειψης χρόνου. Τέλος, από το Προσωπικό Βιβλιοθήκης απήντησε μικρός αριθμός (n=3), γεγονός που κάνει ανασφαλή την εξαγωγή συμπερασμάτων.

4.3. Στοιχεία για τις Υπηρεσίες Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης

Το 80% περίπου τόσο των Καθηγητών (για n=36) όσο και των Φοιτητών (για n=383) δηλώνουν πως το οικείο Ίδρυμα διαθέτει Υπηρεσίες Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης, ενώ το 20% περίπου πως όχι. Το στοιχείο αυτό έρχεται σε αντίθεση με τις απαντήσεις του Προσωπικού Βιβλιοθήκης (n=15), που το σύνολο απαντά πως διαθέτει τέτοιες υπηρεσίες το Ίδρυμα, αλλά το γεγονός πως το σύνολο σχεδόν του Προσωπικού προέρχεται από τα Ιδρύματα της Αθήνας το καθιστά αναξιόπιστη ομάδα ελέγχου.

Μάλιστα, έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον πως η συντριπτική πλειοψηφία (ποσοστό περίπου 90%) και των Καθηγητών (για n=29) και των Φοιτητών (για n=279) και του Προσωπικού (για n=14) βρίσκει τις υπηρεσίες αυτές από αρκετά έως πολύ επαρκείς και λειτουργικές, αν και φαίνεται να υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης.

Όσο αναφορά στην ταυτότητα αυτών των υπηρεσιών και βάσει των απαντήσεων του Προσωπικού (n=15), το σύνολο των Βιβλιοθηκών διαθέτουν ηλεκτρονική αναζήτηση των εντύπων τίτλων που διαθέτουν, λίγο περισσότερες από τις μισές ηλεκτρονική αναζήτηση και των ηλεκτρονικών τίτλων τους, τα τρία τέταρτα (3/4) αυτών σύνδεση με Βιβλιοθήκες άλλων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ενώ πάνω από το 90% παρέχει πρόσβαση σε Βάσεις Δεδομένων Επιστημών Υγείας. Επίσης, το 60% παρέχει υπηρεσίες εκπαίδευσης στην Ακαδημαϊκή Κοινότητα του οικείου Ιδρύματος.

Άλλωστε, το 93,3% του Προσωπικού (για n=15) υποστηρίζει πως η Βιβλιοθήκη του παρέχει υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής Εκπαίδευσης και οι υπηρεσίες αυτές έχουν ως αποδέκτες εξίσου τους Καθηγητές και τους Φοιτητές Νοσηλευτικής. Σε κάθε περίπτωση, όμως, οι απαντήσεις του Προσωπικού Βιβλιοθήκης ουσιαστικώς αφορούν στις Βιβλιοθήκες των Ιδρυμάτων της Αθήνας, αφού από εκεί προέρχεται το δείγμα του Προσωπικού αυτού.

Όπου υπάρχουν αυτές οι υπηρεσίες, χρησιμοποιούνται συχνά έως πάρα πολύ συχνά από τους μισούς και πλέον Καθηγητές (για n=30), ενώ το 75% περίπου των Φοιτητών (για n=302) δηλώνει πως τις χρησιμοποιεί σπάνια έως καθόλου. Το σύνολο του Προσωπικού (n=15) χρησιμοποιεί τις

υπηρεσίες από συχνά έως πάρα πολύ συχνά, γεγονός που εύκολα εξηγείται από την φύση της εργασίας του (Διάγραμμα 4).

Λίγο διαφορετική είναι η κατάσταση όσον αφορά στις απαντήσεις σχετικά με την χρήση αντίστοιχων υπηρεσιών από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, αφού το 70% περίπου των Καθηγητών δηλώνει πως χρησιμοποιεί τέτοιες υπηρεσίες, ενώ το 60% των Φοιτητών πως όχι κι αυτό φαίνεται να είναι ανεξάρτητο του εάν το οικείο Ίδρυμα διαθέτει ή όχι ηλεκτρονική βιβλιοθήκη.

Μάλιστα, λίγο περισσότεροι από τους μισούς Καθηγητές που το Ίδρυμά τους διαθέτει υπηρεσίες ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης και που χρησιμοποιούν αντίστοιχες άλλων Ιδρυμάτων δηλώνουν πως αυτά είναι εξίσου ελληνικά και ξένα, ενώ οι αντίστοιχοι Φοιτητές δηλώνουν σε ποσοστό 60% περίπου πως αυτά είναι κυρίως ή αποκλειστικά ελληνικά.

Όταν το οικείο Ίδρυμα, όμως, δεν διαθέτει υπηρεσίες ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης, τα αντίστοιχα ποσοστά χρήσης από κυρίως ή αποκλειστικά ελληνικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα αγγίζουν και ξεπερνούν το 80% και για τους Φοιτητές και για τους Καθηγητές.

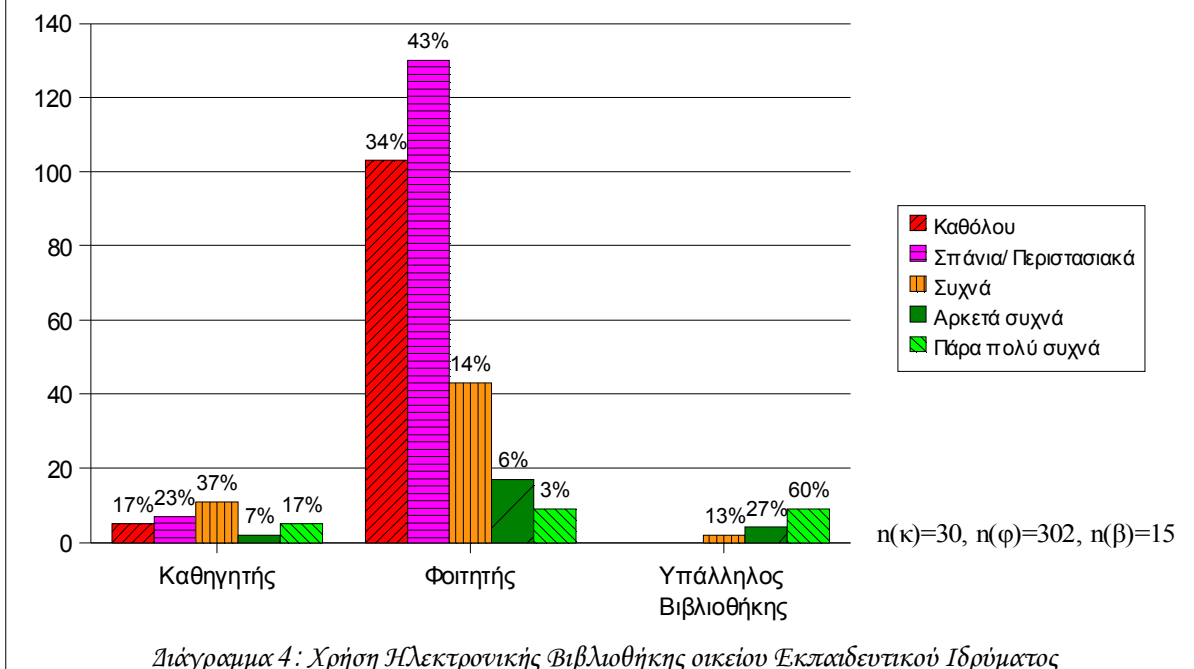
Εξάλλου, πάνω από το 40% των Καθηγητών και πάνω από τους μισούς Φοιτητές που το Ίδρυμά τους διαθέτει ηλεκτρονική βιβλιοθήκη δηλώνουν πως δεν χρησιμοποιούν αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα διότι δεν γνωρίζουν είτε την ύπαρξη είτε την χρήση τους, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό αγγίζει το 75% στους Φοιτητές που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει τέτοιες υπηρεσίες, γεγονός που καταδεικνύει την μεγάλη ανάγκη για παροχή σχετικής πληροφόρησης και εκπαίδευσης.

Άλλωστε, το σύνολο σχεδόν των Καθηγητών και των Φοιτητών που το Εκπαιδευτικό τους Ίδρυμα δεν έχει ηλεκτρονική βιβλιοθήκη υποστηρίζει πως αυτό πρέπει να αποκτήσει, ενώ οι μισοί περίπου Φοιτητές πιστεύουν πως αυτό οφείλεται σε έλλειψη οικονομικών πόρων και υλικοτεχνικής υποδομής.

Άξιο προσοχής, όμως, είναι και το γεγονός πως υπάρχει κι ένα 12,2% αυτών των Φοιτητών που πιστεύει ότι η ανυπαρξία τέτοιων υπηρεσιών οφείλεται σε έλλειψη ενδιαφέροντος από την Ακαδημαϊκή Κοινότητα του οικείου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, γεγονός που πρέπει να προβληματίσει.

Για τις αντίστοιχες απόψεις των Καθηγητών δεν υπάρχουν αξιόπιστα συμπεράσματα διότι το δείγμα είναι εξαιρετικά χαμηλό.

Χρήση Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης οικείου Ιδρύματος

4.4. Στοιχεία για την χρήση Πληροφορικής κατά το εκπαιδευτικό έργο από τους Καθηγητές

Από τους Καθηγητές ($n=34$), κάτι περισσότερο από το 70% δηλώνει πως χρησιμοποιεί μέσα που παρέχει η Πληροφορική στο διδακτικό του έργο, ενώ περίπου το 30% πως όχι.

Αναφορικά με το ποια είναι αυτά τα μέσα (και για $n=37$), η επεξεργασία κειμένου έχει την πρωτοκαθεδρία (40,5%), ακολουθούν οι εφαρμογές ηλεκτρονικών παρουσιάσεων (35,1%), έπεται το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (27%) και στην συνέχεια τα διάφορα CD/DVD (24,3%).

Αξιοσημείωτο πάντως είναι πως η χρήση στατιστικών πακέτων και ιστοσελίδας μαθήματος είναι αρκετά χαμηλά (16,2% και 5,4% αντιστοίχως).

Επίσης, πρέπει να τονισθεί πως κανένα μέσον δεν χρησιμοποιείται από τουλάχιστον τους μισούς Καθηγητές και πως τόσο οι Καθηγητές που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα όσο και αυτοί που δεν χρησιμοποιούν προκρίνουν ως βασική αιτιολογία (οι πρώτοι για αυτά που δεν χρησιμοποιούν, οι δεύτεροι γενικώς) την μη χρησιμότητα με τα μαθήματά τους ή την έλλειψη κατάλληλου εξοπλισμού στο Εκπαιδευτικό τους Ίδρυμα, όμως ίσως να εξηγείται και από την έλλειψη σχετικών γνώσεων, γεγονός που δεν αρνούνται ούτε οι ίδιοι.

Στο σημείο αυτό έχει ενδιαφέρον να δούμε την γνώμη των Φοιτητών σχετικά με τα χρησιμοποιούμενα μέσα Πληροφορικής από τους Καθηγητές τους. Η συντριπτική πλειοψηφία (ποσοστό 94,7%) πιστεύει πως οι Καθηγητές πρέπει να χρησιμοποιούν τέτοια μέσα κατά το εκπαιδευτικό έργο (53,3% με κάθε ευκαιρία, 41,4% όταν το κρίνουν σκόπιμο) (Πίνακας 1), όμως πάνω από τους μισούς δεν είναι ευχαριστημένοι ούτε με την συχνότητα χρήσης ηλεκτρονικών μέσων (Πίνακας 2), ούτε με το εύρος των χρησιμοποιούμενων μέσων (Πίνακας 3).

Εξάλλου, το 67,1% των Φοιτητών πιστεύει πως οι Καθηγητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την εκπαιδευτική διαδικασία αυξάνουν τη μεταδοτικότητα τους, το 79,3% πως κεντρίζουν ευκολότερα το ενδιαφέρον για το μάθημα, ενώ δεν πιστεύουν πως το κάνουν για να κρύψουν ελλείψεις τους σε άλλους τομείς της προσωπικής τους εκπαίδευσης.

Άλλωστε, η μεγάλη πλειοψηφία (ποσοστό 93,3%) των Καθηγητών δηλώνει πως προτρέπει τους Φοιτητές να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα κατά την εκπαιδευτική διαδικασία και πως αυτό το κάνει κυρίως με ηλεκτρονικές παρουσιάσεις (62,2%), βιβλιογραφικές αναφορές στο Διαδίκτυο (59,5%), ανάθεση εργασιών που απαιτούν χρήση Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης (40,5%), αλλά και με αναφορές σε Βάσεις Δεδομένων Βιβλιογραφίας (24,3%), χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για

επικοινωνία με τους Φοιτητές (18,9%) και ηλεκτρονικές σημειώσεις μαθήματος (16,2%). Σχετικά με τους λόγους κάποιοι Καθηγητές δεν προτρέπουν τους Φοιτητές να χρησιμοποιούν στην εκπαίδευσή τους μέσα που παρέχει η Πληροφορική, δεν υπάρχει αξιόπιστη εικόνα γιατί το δείγμα είναι πάρα πολύ μικρό, ενώ είναι σημαντικό πως η μεγάλη πλειοψηφία (ποσοστό 83,2%) των Φοιτητών πιστεύει πως οι Καθηγητές πρέπει να τους προτρέπουν στην χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την εκπαιδευτική διαδικασία.

Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές πρέπει να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευσή τους			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ναι, με κάθε ευκαιρία	201	53,3%	53,3%
Ναι, όταν το κρίνουν σκόπιμο	156	41,4%	94,7%
Όχι	5	1,3%	96,0%
Ίσως	14	3,7%	99,7%
Δε γνωρίζω	1	0,3%	100,0%
Σύνολο	377	100,0%	

Πίνακας 1: Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές πρέπει να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευσή τους

Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν είναι ικανοποιημένοι από την συχνότητα χρήσης Νέων Τεχνολογιών από τους Καθηγητές κατά την Εκπαίδευσή τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	102	27,1%
Όχι	200	53,2%
Ίσως	54	14,4%
Δε γνωρίζω	20	5,3%
Σύνολο	376	100,0%

Πίνακας 2: Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν είναι ικανοποιημένοι από την συχνότητα χρήσης Νέων Τεχνολογιών από τους Καθηγητές κατά την Εκπαίδευσή τους

Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν είναι ικανοποιημένοι από το εύρος χρησιμοποιούμενων Νέων Τεχνολογιών από τους Καθηγητές κατά την Εκπαίδευσή τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	78	21,0%
Όχι	213	57,3%
Ίσως	63	16,9%
Δε γνωρίζω	18	4,8%
Σύνολο	372	100,0%

Πίνακας 3: Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν είναι ικανοποιημένοι από το εύρος χρησιμοποιούμενων Νέων Τεχνολογιών από τους Καθηγητές κατά την Εκπαίδευσή τους

4.5. Στοιχεία για την χρήση Πληροφορικής κατά το εκπαιδευτικό έργο από τους Φοιτητές

Το 68% (για n=387) των Φοιτητών δηλώνει πως χρησιμοποιεί ηλεκτρονικά μέσα κατά την μελέτη του. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται σε 79,3% (για n=382) όταν η ερώτηση αφορά στην χρήση τέτοιων μέσων για εκπόνηση απλών εργασιών και σκαρφαλώνει στο 83,7% (για n=86) όταν αφορά στην εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας.

Βλέποντας τώρα αναλυτικά το ποια είναι αυτά τα μέσα, κατά την μελέτη τους οι Φοιτητές (n=391) χρησιμοποιούν κυρίως επεξεργασία κειμένου (58,6%), διάφορα CD/ DVD (35,5%), προγράμματα ηλεκτρονικών παρουσιάσεων (28,1%), διάφορες ιστοσελίδες (24,3%) και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

(23%).

Κατά την εκπόνηση απλών εργασιών η κατάσταση διαφοροποιείται κάπως, αφού οι Φοιτητές (n=391) δηλώνουν πως χρησιμοποιούν κυρίως επεξεργασία κειμένου (69,8%), προγράμματα ηλεκτρονικών παρουσιάσεων (33%), διάφορα CD/ DVD (31%) και διάφορες ιστοσελίδες (22,5%), ενώ αντίστοιχη είναι η εικόνα και για την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας.

Σχετικώς με τους λόγους που οι Φοιτητές οι οποίοι χρησιμοποιούν κάποια Πληροφοριακά μέσα δεν χρησιμοποιούν τα υπόλοιπα κατά την μελέτη τους (n=244) επικαλούνται ως πρώτο το ότι δεν γνωρίζουν την χρήση του (ποσοστό 43%) και ως δεύτερο πως δεν έχουν σχέση με τα μαθήματά τους (ποσοστό 20,9%) και οι ίδιοι λόγοι έρχονται πρώτοι όταν αναφέρονται στην εκπόνηση απλών εργασιών (n=251) με ποσοστά 39% και 28,3% αντιστοίχως, ενώ όταν αναφέρονται στην Πτυχιακή Εργασία η άγνοια χρήσης και η χρησιμότητα είναι σε πρώτη θέση με 26,3% έκαστη και το ότι δεν διαθέτουν τον κατάλληλο εξοπλισμό στην δεύτερη με ποσοστό 24,6%.

Απ' την άλλη, οι Φοιτητές που δεν χρησιμοποιούν καθόλου ηλεκτρονικά μέσα κατά την μελέτη τους (n=124) δηλώνουν πως το κάνουν κυρίως λόγω άγνοιας χρήσης τους (36,3%) ή έλλειψης του αναγκαίου εξοπλισμού (35,5%), αυτοί που δεν χρησιμοποιούν τέτοια μέσα κατά την εκπόνηση εργασιών (n=79) επικαλούνται τους ίδιους λόγους σε ποσοστό 50,6% και 34,2% αντιστοίχως, ενώ η άγνοια χρήσης είναι ο κύριος λόγος και για όσους δεν χρησιμοποιούν Πληροφοριακά μέσα ούτε κατά την εκπόνηση Πτυχιακής, αν και το δείγμα σ' αυτή την τελευταία περίπτωση είναι χαμηλό (n=14).

Σχετικά με το αν έχουν λάβει κατά την διάρκεια των σπουδών τους βασική εκπαίδευση στην Πληροφορική οι Φοιτητές (n=372) απαντούν θετικά σε ποσοστό περίπου 70%, αρνητικά διότι δεν προβλέπεται σε ποσοστό περίπου 10% και αρνητικά αλλά πως προβλέπεται σε ποσοστό περίπου 20%.

Η κατάσταση είναι διαφορετική όμως στο ερώτημα που αφορά στην λήψη εκπαίδευσης σε εξειδικευμένη Πληροφορική για την Νοσηλευτική. Εδώ από τους Φοιτητές (n=347) μόνο το 28% απαντάει θετικά, ενώ το 42% υποστηρίζει πως δεν προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών.

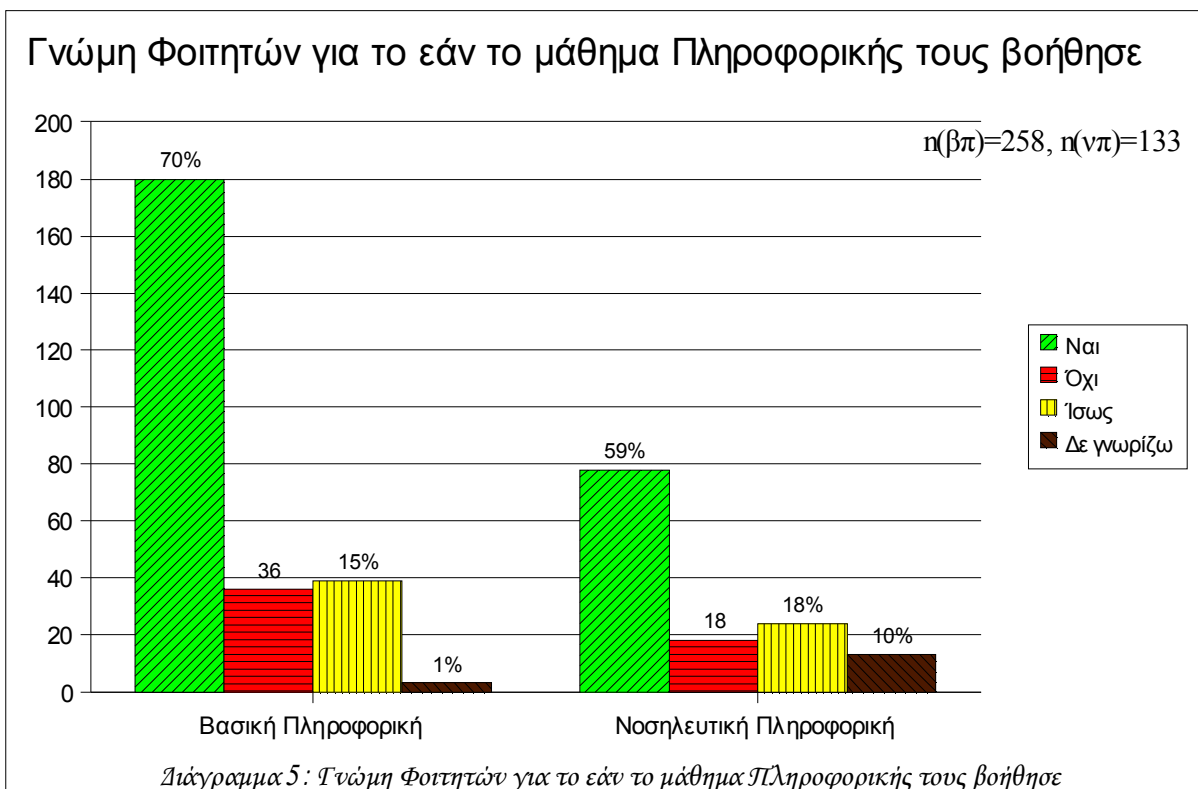
Αναφορικά με την ερώτηση σε όσους δήλωσαν πως έχουν λάβει σχετική εκπαίδευση για το εάν πιστεύουν πως τους βοήθησε και σ' ότι αφορά την βασική εκπαίδευση (n=258) το 69,8% υποστηρίζει πως ναι, ενώ το 15% πως ίσως τους βοήθησε (Διάγραμμα 5).

Στην αντίστοιχη ερώτηση σε όσους έχουν λάβει εξειδικευμένη εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική (n=133) θετική απάντηση δίνει το 58,6%, ενώ το 18% πιστεύει πως ίσως, γεγονός που φανερώνει μάλλον έναν σχετικό σκεπτικισμό σε σχέση με τα στοιχεία του προηγούμενου ερωτήματος (Διάγραμμα 5).

Περνώντας τώρα στην γνώμη που έχουν οι Φοιτητές αναφορικά με το εάν πρέπει να λαμβάνουν βασική εκπαίδευση Πληροφορικής (n=373) το 90,6% απαντάει θετικά και ακολουθεί το ίσως με 5,4%, ενώ όταν η ερώτηση αφορά την Νοσηλευτική Πληροφορική (n=374) το 83,4% δίνει θετική απάντηση, ενώ το 10,2% απαντάει ίσως, γεγονός που επίσης μπορεί να δηλώνει έναν κάποιο σκεπτικισμό.

Στο σημείο αυτό έχει ενδιαφέρον να δούμε τις αντίστοιχες απαντήσεις των Καθηγητών (n=35), οι οποίοι πιστεύουν σε ποσοστό 97,1% πως οι Φοιτητές πρέπει να λαμβάνουν βασική εκπαίδευση Πληροφορικής και σε ποσοστό 85,7% εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική, ενώ αμφιβολίες για την πρώτη εκφράζει το 2,9% και για την δεύτερη το 8,6%, γεγονός που αν συνυπολογισθεί με το ότι το 5,7% των Καθηγητών πιστεύει πως οι Φοιτητές δεν πρέπει να λαμβάνουν προπτυχιακή εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική δείχνει μάλλον πως υπάρχει ένας κάποιος σκεπτικισμός.

Κλείνοντας την συζήτηση για τους Φοιτητές με την γνώμη που έχουν οι Καθηγητές (n=35) για όσους χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την εκπαίδευσή τους βλέπουμε πως το 90% περίπου θεωρεί πως οι Φοιτητές αυξάνουν την απόδοσή τους και καλύπτουν πιο εύκολα τα κενά τους, ενώ σε μεγάλο ποσοστό (65,7%) θεωρεί πως δεν το κάνουν για να κρύψουν τις ελλείψεις τους σε άλλους τομείς της εκπαίδευσής τους.

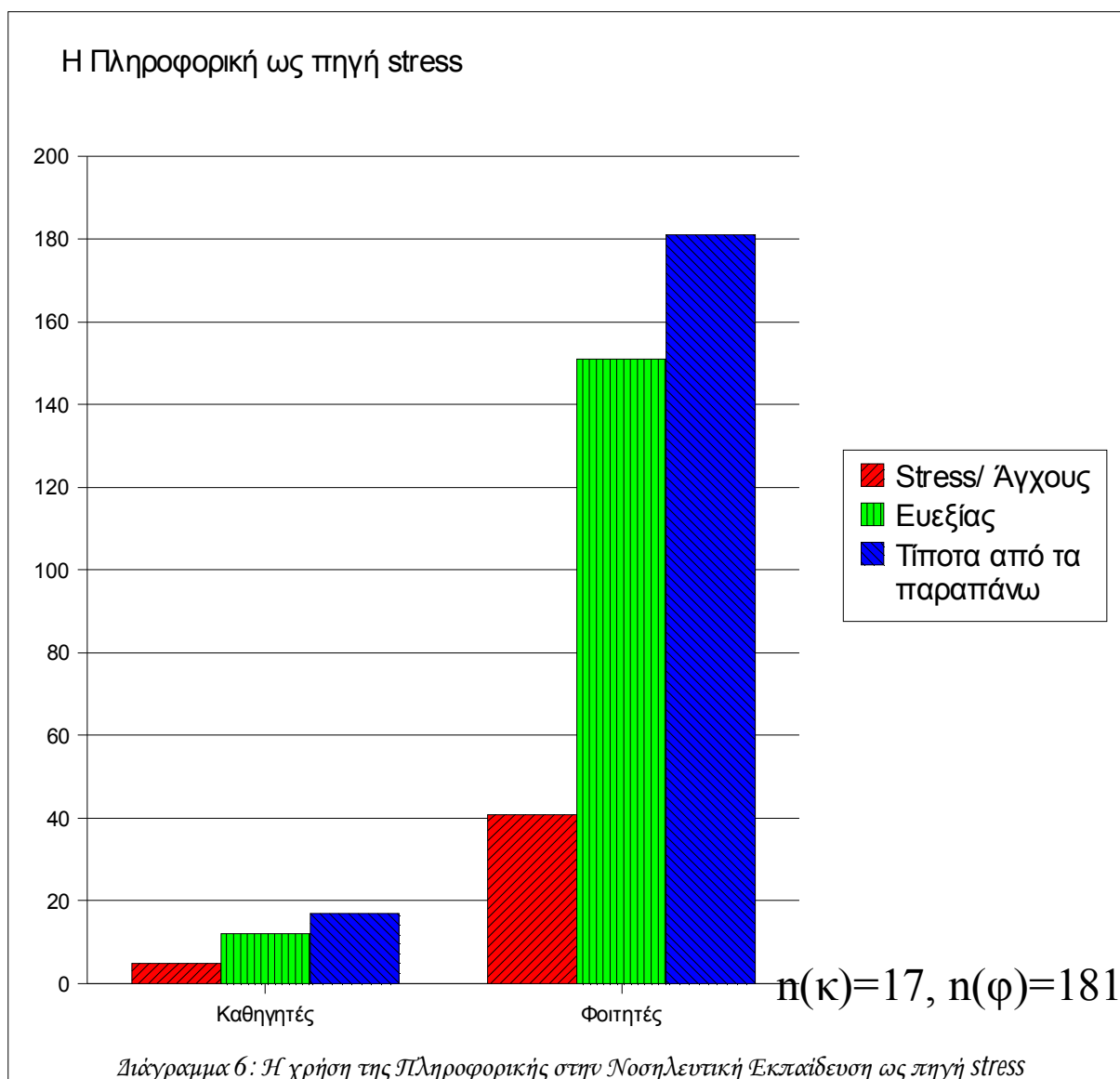
4.6. Στοιχεία για την Πληροφορική ως πηγή άγχους ή ευεξίας κατά το εκπαιδευτικό έργο

Για το ένα δεύτερο (1/2) των Καθηγητών η χρήση μέσων που παρέχει η Πληροφορική δεν αποτελεί πηγή ούτε για stress και άγχος, ούτε για ευεξία, ενώ το ένα τρίτο (1/3) περίπου την θεωρεί πηγή ευεξίας και το υπόλοιπο 14,7% ως πηγή stress και άγχους (Διάγραμμα 6).

Το τελευταίο αυτό ποσοστό, που θεωρούν την χρήση της Πληροφορικής στην εκπαίδευση στρεσογόνο διαδικασία πιθανώς να συμβάλει στην δημιουργία του 30% που δηλώνουν πως δεν χρησιμοποιούν τέτοια μέσα κατά το εκπαιδευτικό τους έργο και ίσως και στο μικρό ποσοστό (6,3%) αυτών που δεν προτρέπουν τους Φοιτητές τους να χρησιμοποιούν αντίστοιχα μέσα, ερωτήσεις που ίσως χρήζουν διερεύνησης σε μια έρευνα επιπέδου 2.

Εξάλλου, αντίστοιχα είναι τα ποσοστά των Φοιτητών σχετικώς με το αν θεωρούν την Πληροφορική στρεσογόνο πηγή. Σχεδόν οι μισοί πιστεύουν πως δεν αποτελεί πηγή ούτε για stress και άγχος, ούτε για ευεξία, τα δύο πέμπτα (2/5) περίπου την αντιμετωπίζει ως πηγή ευεξίας και το υπόλοιπο 11% ως πηγή stress και άγχους (Διάγραμμα 6).

Το τελευταίο αυτό ποσοστό πιθανώς να συμβάλει στην διαμόρφωση των ποσοστών των Φοιτητών που δεν χρησιμοποιούν Πληροφοριακά μέσα κατά την μελέτη του, την εκπόνηση απλών εργασιών και την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας, ερωτήσεις που ίσως χρήζουν διερεύνησης σε μια έρευνα επιπέδου 2.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι τα Τμήματα φαίνεται να διαθέτουν στο σύνολό τους Βιβλιοθήκη που παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες και το γεγονός της μη χρήσης τους από Καθηγητές και Φοιτητές φαίνεται να σχετίζεται είτε με την άγνοια της ύπαρξής τους είτε με την μη γνώση χειρισμού της.

Η διενέργεια έρευνας επιπέδου 2 θα μπορούσε να δώσει απάντηση στο ερώτημα, ώστε είτε να βρεθούν τρόποι βελτίωσης της παρεχόμενης πληροφόρησης για την ύπαρξη των υπηρεσιών αυτών, είτε να βελτιωθεί η παρεχόμενη σχετική με την χρήση τους εκπαίδευση.

Οι Καθηγητές φαίνεται να χρησιμοποιούν Πληροφοριακά Μέσα σε αρκετά υψηλό ποσοστό, όμως αυτή η χρήση δεν είναι επαρκής. Αξιοσημείωτο είναι πως χαμηλό ποσοστό Καθηγητών φαίνεται να γνωρίζει την χρήση στατιστικών πακέτων και να διαθέτει ιστοσελίδα μαθήματος.

Οι Φοιτητές φαίνεται να χρησιμοποιούν Πληροφοριακά Μέσα σε αρκετά μεγάλο ποσοστό, όμως η χρήση δεν είναι επαρκής. Ενδιαφέρον, όμως, έχει το γεγονός ότι όσο προχωρούν οι απαιτήσεις του Προγράμματος Σπουδών (μελέτη, εκπόνηση απλών εργασιών, εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας) η χρήση κάποιων μέσων αυξάνει.

Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι ένα μεγάλο ποσοστό Καθηγητών και Φοιτητών έχουν κάποιες γνώσεις Πληροφορικής, εντούτοις φαίνεται πως αυτές δεν είναι αρκετές. Ενθαρρυντικό, πάντως, είναι το γεγονός ότι και οι Φοιτητές και οι Καθηγητές επιθυμούν σε μεγάλο ποσοστό να

αποκτήσουν νέες γνώσεις Πληροφορικής.

Τα συμπεράσματα αυτά (στο μέρος που αφορά στους Φοιτητές, που έχουμε κάποια βιβλιογραφία) συμφωνούν με αυτά του Ajuwon (2003) ο οποίος αναφέρει πως «οι φοιτητές της Νοσηλευτικής [...] δεν έχουν αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες που η χρήση των υπολογιστών και του Διαδικτύου παρέχει για εκπαίδευση», γεγονός που πρέπει να προβληματίσει, αφού η έρευνά του διεξάγεται στην Νιγηρία.

Τώρα, ως προς την στάση που έχουν οι Καθηγητές και οι Φοιτητές στην χρήση της Πληροφορικής στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση είναι φανερό πως την θεωρούν σημαντική, αν και κάποιои εκφράζουν μάλλον σκεπτικισμό σε ότι έχει να κάνει με εξειδικευμένη Πληροφορική, Νοσηλευτική Πληροφορική.

Το συμπέρασμα αυτό συμφωνεί με σχετική επισήμανση της Kenny (2002), η οποία αναφέρει πως «η ενσωμάτωση της Τεχνολογίας των Πληροφοριών στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση χρειάζεται δραματική αλλαγή του τρόπου σκέψης» και όπως επισημαίνει αυτό απαιτεί βήματα τόσο από τους Καθηγητές όσο και από τους Φοιτητές. Όμως, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως αναφέρεται σε Online Learning, πραγματικότητα απ' την οποία απέχει αρκετά η Ελληνική κι αυτό μάλλον δείχνει πως χρειαζόμαστε επιτάχυνση των διαδικασιών στην Ελλάδα.

Με βάση τα παραπάνω, μπορούμε να συμπεράνουμε πως η χρήση της Πληροφορικής στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση στην Ελλάδα χρειάζεται σημαντικές βελτιώσεις. Θεωρούμε πως πρέπει να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο η εκπαίδευση τόσο των Καθηγητών όσο και των Φοιτητών σε θέματα που σχετίζονται τόσο με την ικανότητα χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών (computer literacy) όσο και με την πληροφοριακή ικανότητα (information literacy) (Hebda et al., 2005: 12–13).

Ειδικότερα, η εκπαίδευση των Φοιτητών πρέπει να ενισχυθεί μάλλον με αναθεώρηση των υπαρχόντων προγραμμάτων σπουδών (curricula), κατά τα διεθνή πρότυπα (Saranto & Leina-Kilpi, 1997, Carty & Rosenfeld, 1998, Mc Neil et al., 2000, Staggers et al., 2002). Μάλιστα, θεωρούμε ότι τα νέα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών θα πρέπει να διασφαλίζουν ένα επίπεδο ικανοτήτων αντίστοιχο αυτών τουλάχιστον του Έμπειρου στην Νοσηλευτική Πληροφορική Νοσηλευτή (Staggers et al., 2002).

Αντιστοίχως, η εκπαίδευση των Καθηγητών πρέπει να ενισχυθεί μάλλον με σεμινάρια, αφού φαίνεται να είναι ο κύριος τρόπος που έχουν αποκτήσει και τις έως τώρα γνώσεις τους. Τα σεμινάρια θα ήταν καλό να είναι δωρεάν ή χαμηλού κόστους, αφού οι πιθανότητες συμμετοχής των Καθηγητών αυξάνονται, αλλά θα πρέπει να προσεχθεί ώστε ο σχεδιασμός του περιεχομένου τους να ανταποκρίνεται στα νέα curricula που θα προκύψουν.

Επιπλέον, το γεγονός ότι υπάρχει ένα μικρό αλλά όχι ευκαταφρόνητο ποσοστό Καθηγητών και Φοιτητών που θεωρεί την χρήση της Πληροφορικής στην εκπαίδευση στρεσογόνο διαδικασία πιστεύουμε ότι η σχέση αυτού του παράγοντα θα έπρεπε ίσως να διερευνηθεί περισσότερο σε μια έρευνα επιπέδου 2 για να φανεί η ύπαρξη ή μη σχέσης ανάμεσα στο stress αυτό και την χρήση ή όχι μέσων της Πληροφορικής κατά την εκπαιδευτική διαδικασία.

Τέλος, πιστεύουμε ότι θα ήταν καλό να πραγματοποιηθεί μία αντίστοιχη με την παρούσα έρευνα στην Κύπρο, η οποία πλέον διαθέτει Πανεπιστημιακή Νοσηλευτική Εκπαίδευση, ώστε τα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες Φοιτητών και Καθηγητών.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Μαρκάκης, Γ. (1995). Βιομετρία. Τμήμα Νοσηλευτικής ΤΕΙ Κρήτης.
- Σαχίνη-Καρδάση, Άννα (1995). Φυσική Επιστημών Υγείας, Β' Έκδοση. Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ. Αθήνα.
- Σαχίνη-Καρδάση, Α. (2003). Μεθοδολογία Έρευνας: Εφαρμογές στο Χώρο της Υγείας, Β' Επανεκδόση Γ' Έκδοσης. Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ. Αθήνα.
- Χατζηδιάκος, Τσαμπίκος, Καρούζου, Βασιλική & Ροβίθης, Μιχαήλ (2002). Η Νοσηλευτική Διαδικτυακή Εκπαίδευση ως Μέσο Διεύρυνσης της Νοσηλευτικής Γνώσης. Πτυχιακή Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Νοσηλευτικής της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας του Ανωτάτου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης. Ηράκλειο.
- Ajuwon, Grace Ada (2003). Computer and Internet Use by First Year Clinical and Nursing Students in a Nigerian Teaching Hospital. BMC Medical Informatics and Decision Making, 3:10. Available on line at <http://www.biomedcentral.com/1472-6947/3/10>.

- Atack, Lynda & Rankin, James (2002). A Descriptive Study of Registered Nurses' Experiences with Web - based Learning. *Journal of Advanced Nursing*, 40(4):457-465.
- Carty, B. & Rosenfeld, P. (1998). From Computer Technology to Information Technology. Findings from a National Study of Nursing Education. *Computers in Nursing*, 16(5):259-265.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, 16:297-334.
- Delors, Jacques (1996). Learning: The Treasure Within – Report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-first Century (Highlights). Διαθέσιμη για μεταφόρτωση στον ιστοχώρο http://www.unesco.org/delors/delors_e.pdf.
- Hebda, Toni , Czar, Patricia & Mascara, Cynthia (2005). *Handbook of Informatics for Nurses & Health Care Professionals*, 3rd Edition. Pearson. New Jersey.
- Kenny, Amanda (2002). On line Learning: Enhancing Nurse Education? *Journal of Advanced Nursing*, 38 (2):127-135.
- Mc Neil, B.J. & Odom, S.K. (2000). Nursing Informatics Education in the United States: Proposed Under-graduate Curriculum. *Health Informatics Journal*, 6:32-38.
- Organisation Mondiale du Mouvement Scout-OMMS (1998). Principales Caractéristiques du Scoutisme. Genève.
- Saranto, Kaija & Leino-Kilpi, Helena (1997). Computer Literacy in Nursing Education: Developing the Information Technology Syllabus in Nursing Education. *Journal of Advanced Nursing*, 25:377-385.
- Staggers, Nancy , Gassert, Carole A. & Skiba, Diane J. (2000). Health Professionals' Views of Informatics Education: Findings form the AMIA 1999 Spring Conference. *Journal of the American Medical Informatics Association*, 7(6):550-558.
- Staggers, Nancy , Gassert, Carole A. & Curran, Christine (2002). A Delphi Study to Determine Informatics Competencies for Nurses at Four Levels of Practice. *Nursing Research*, 51(6):383-390.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστίες οφείλουμε στις Δρ. Ζαχαρένια Ανδρουλάκη-Χαραλαμπίκη, Επίκουρο Καθηγήτρια, Διευθύντρια Σ.Ε.Υ.Π. Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης, Δρ. Καθηγήτρια κα Ζηνοβία-Ζαμπία Καταπότη, του Τμήματος Νοσηλευτικής Σ.Ε.Υ.Π. Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης και κα Θεονύμφη Μανδελενάκη-Κοτζαμπασάκη, συνταξιούχο Επίκουρο Καθηγήτρια Τμήματος Νοσηλευτικής Σ.Ε.Υ.Π. Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης, οι οποίες μας παρείχαν συστατικές επιστολές και μεσολάβησαν για την λήψη αδειών για την διενέργεια της έρευνας.

Επίσης, στην κα Θεανώ Ρουμелиωτάκη, στατιστικολόγο, η οποία μας βοήθησε με την χρήση του S.P.S.S. και την στατιστική ανάλυση της έρευνας.

Επιπλέον, στον Καθηγητή κο Ιωάννη Μαντά, του Τμήματος Νοσηλευτικής Ε.Κ.Π. Αθηνών, στην Δρ. Χριστίνα Μαρβάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Α΄ Τμήματος Νοσηλευτικής Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας, στον Καθηγητή κο Καραμάνο, του Τμήματος Νοσηλευτικής Α.Τ.Ε.Ι. Ηπείρου, στην Καθηγήτρια κα Αναστασία Τρικαλιώτου, του Τμήματος Νοσηλευτικής Αλεξάνδρειου Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, στην Δρ. Ευαγγελία Κοτρώτσιου-Μπαρμπούτα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήματος Νοσηλευτικής Α.Τ.Ε.Ι. Λάρισας, στην Καθηγήτρια κα Γεωργία Θεοδωρακοπούλου, του Τμήματος Νοσηλευτικής Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας, στην κα Αποστολία Σαλάτα, Καθηγήτρια Εφαρμογών Τμήματος Νοσηλευτικής Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας, στην κα Μαρία Ψαρρού, Ειδικό Τεχνικό Προσωπικό Τμήματος Νοσηλευτικής Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης, στην κα Γεωργία Μαργαρίτη, Ειδικό Τεχνικό & Επιστημονικό Προσωπικό Τομέα Δημόσιας Υγείας Τμήματος Νοσηλευτικής Ε.Κ.Π. Αθηνών, στον κο Ευστάθιο Καπέλο, Πτυχιούχο Τμήματος Νοσηλευτικής Α.Τ.Ε.Ι. Λαμίας, για την βοήθεια που μας παρείχαν κατά την διενέργεια της έρευνας στα οικεία Τμήματα Νοσηλευτικής.

Ακόμα, σε όλους τους Καθηγητές και το Προσωπικό του Τμήματος Νοσηλευτικής Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης. Ευχαριστίες, επίσης, οφείλουμε σε όλους τους Καθηγητές, Φοιτητές και Προσωπικό Βιβλιοθηκών που δέχθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα.

Ευχαριστίες, βεβαίως, στην Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου για την θετική αξιολόγηση της εργασίας μας και στην Οργανωτική Επιτροπή για την άποψη διοργάνωσή του.

Τέλος, σε όποιον και όποια πιθανώς βοήθησε στην υλοποίηση της εργασίας μας και από ανθρώπινο λάθος δεν αναφέραμε παραπάνω.

**THE USE OF INFORMATICS IN THE
HELLENIC (GREEK) ACADEMIC NURSING EDUCATION**
Michail Dim. Drakomathioulakis, Dr. Emmanouil Giahnakis
Department of Nursing, School of Health & Welfare Professions,

ABSTRACT

Both the international and the Hellenic (Greek) literature on the usage of Informatics in Academic Nursing Education is poor. That experiential finding led the authors to implement a level 1 research project that finished with the issue of a Graduation Research Study at the Technological Educational Institute of Crete, Hellas (Greece). The population of the research was consisted by Educational Staff, Students and Library Staff of various Departments of Nursing of the Hellenic (Greek) Higher Education Institutions (Universities & T.E.I.'s). A self-designed questionnaire has been used and a random sampling measurement has been applied. The reliability of the questions asked has been checked by using the statistic Cronbach α . This is the first out-of-the-T.E.I.-of-Crete public presentation of that research project.

KEY WORDS: Health Informatics, Nursing Informatics, Nursing Education